

ARVIOINTIKERTOMUS 2020

Tarkastuslautakunta 10.5.2021

SISÄLLYS

1. Tarkastuslautakunnan toiminta	2
2. Vuoden 2019 arviointikertomuksen havaintojen käsittely	3
3. Talouden analyysi	4
4. Valtuuston asettamien vuositavoitteiden toteutumisen arviointi	6
5. Konserniyhteisöjen vuositavoitteiden toteutumisen arviointi.....	11
6. Arviointikertomuksen hyväksyminen	12

1. Tarkastuslautakunnan toiminta

Tarkastuslautakunnan tehtävä on valmistella valtuustolle hallinnon ja talouden tarkastusta koskevat asiat sekä arvioida, ovatko valtuuston asettamat toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet kunnassa ja kuntakonsernissa toteutuneet. Lisäksi tarkastuslautakunnan tehtäviin kuuluu arvioida, onko toiminta ollut tuloksellista ja tarkoituksenmukaista. Jos kunnan ta- seessa on alijäämää, tulee tarkastuslautakunnan arvioida talouden tasapainotuksen toteu- tumista tilikaudella sekä voimassa olevan taloussuunnitelman riittävyyttä.

Tarkastuslautakuntaan kuuluivat arviointivuonna 2020 seuraavat jäsenet ja varajäsenet:

Jäsen	Varajäsen
Erkki Rudenberg, pj	Emmi Kangas
Josefiina Koivunen, vpj.	Hannu Rajakallio
Leena Koivunen	Jari Silmunmaa
Rainer Rajamäki	Marjatta Hyttinen

Tarkastuslautakunnan sihteerinä toimi erityisasiantuntija, HTM Kirsi Pelvola BDO Oy:stä. Ar- viointivuoteen 2020 kohdistui 7 kpl kokouksia.

Tilintarkastajan toiminta

Tarkastuslautakunnan on myös huolehdittava kunnan ja sen tytäryhteisöjen tarkastuksen yhteensovittamisesta. Lautakunta seuraa tilintarkastajan tarkastussuunnitelman toteutu- mista ja tekee tarvittaessa esityksiä ulkoisen ja sisäisen valvonnan sekä arvioinnin yhteens- ovittamisesta ja tilintarkastuksen kehittämisestä. Kunnan tilintarkastajana toimi vuonna 2020 JHT Hanna Keskinen BDO Auditor Oy:stä. Tilintarkastaja raportoi tarkastuslautakunnalle ti- likautta 2020 koskevista tarkastushavainnoista.

Sidonnaisuuksien valvonta

Tarkastuslautakunnan tehtävä on valvoa kuntalain 84 §:ssä säädetyn sidonnaisuuksien il- moittamisvelvollisuuden noudattamista. Ilmoitukset saatetaan valtuustolle tiedoksi. Tarkas- tuslautakunta huolehti sidonnaisuusrekisterin ajantasaisuudesta tilikaudella 2020 ja saattoi ilmoituksissa tapahtuneet muutokset valtuustolle tiedoksi.

Tarkastuslautakunta esittää kunnanvaltuuston päätettäväksi, että kunnanhallitus ja muut tilivelvolliset ottavat huomioon arviointikertomuksessa esitetyt havainnot ja velvoittaa kunnanhallituksen antamaan vastineensa arviointikertomuksessa esitettyi- hin havaintoihin syyskuun 2021 loppuun mennessä.

2. Vuoden 2019 arviointikertomuksen havaintojen käsittely

Kunnanhallitus antoi valtuustolle vastineensa tilikauden 2019 arviointikertomuksessa esitettyihin havaintoihin kokouksessaan 7.9.2020.

Tarkastuslautakunta esitti edellisessä arviointikertomuksessa huolenaiheenaan kokonaisvaltaisesta sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä. Vastineessa todetaan, että kunnanhallitus on huolehtinut mainituista asioista. Kunnanhallitus kertoo saaneensa jatkuvasti tietoa tavoitteiden toteutumisesta. Samoin hallitus kertoo seuraavansa lautakuntien ja varanhaltijoiden päätöksiä.

Tarkastuslautakunnan näkemyksen mukaan vastineessa annettu tieto ei pidä paikkaansa. Kunnanhallitus ei pöytäkirjojen mukaan ole tilikaudella käsitellyt otto-oikeuden alaisia viranhaltijapäätöksiä eikä lautakuntien päätöksiä lainkaan.

Kuntalain 39 §:n mukaan kunnanhallituksen tulee huolehtia kunnan sisäisestä valvonnasta ja riskienhallinnan järjestämisestä. Hallintosäännön mukaan kunnanhallitus vastaa riskienhallinnan järjestämisestä siten, että kunnan toiminnan olennaiset riskit tunnistetaan ja kuvataan, ja riskin toteutumisen vaikutukset, toteutumisen todennäköisyys ja mahdollisuudet hallita riskiä arvioidaan. Kunnan sisäisen valvonnan ohjeen mukaan sisäinen valvonta edellyttää, että kunnalla on voimassa oleva ajantasainen ja kattava riskikartoitus.

Kunnassa ei ole tehty riskikartoituksia. Konserniohje on hyväksytty vuonna 2009 ja on olennaisesti vanhentunut.

Kunnan toimielimet eivät ole pöytäkirjojen mukaan seuranneet alaisensa hallinnon päätöksiä tilikaudella. Sisäinen valvonta ei ole tältä osin toteutunut.

Tarkastuslautakunta esittää valtuuston päätettäväksi, että se velvoittaa kunnanhallituksen viipymättä toimeenpanemaan riskikartoituksen. Kartoituksen perusteella on tuotava valtuuston tietoon, mitkä ovat kaikilla toimialoilla tunnistetut merkittävimmät riskit ja miten niitä hallitaan.

Konserniohje ei täytä jo vuonna 2015 voimaan tulleen kuntalain vaatimuksia. **Huolimatta siitä, että konsernirakenne on suppea, on konserniohje päivitettävä viipymättä kuntalain vaatimusten mukaiseksi. Konserniohjeen päivitystarpeesta on tilintarkastaja antanut kehotuksen hallitukselle jo useasti.** Myös sisäisen valvonnan ohjeen sisältö tulee tarkastella nykypäivää ja kunnan tarpeita vastaavaksi.

Kunnan taseessa ei ole enää kattamatonta alijäämää, mutta konsernissa on. Tarkastuslautakunta toteaa, että myös talouden ohjaus perustuu pitkälti ajantasaisiin menettelytapoihin ja ohjeisiin.

3. Talouden analyysi

Kunnan **toimintatuotot** olivat päättyneellä tilikaudella noin 0,54 milj. euroa ja laskivat edellisvuodesta noin 0,65 milj. eurolla. **Toimintakulut** laskivat myös edelliseen vuoteen verrattuna, toimintakulut olivat n. 11.0 milj. euroa (12,1 milj. euroa vuonna 2019).

Toimintakate kuvaa toimintakulujen ja -tuottojen välistä erotusta, joka kunnallistaloudessa on aina miinusmerkkinen, koska merkittävimmät tuloerät, verotulot ja valtionosuudet esitetään tuloslaskelmassa vasta toimintakatteen jälkeen. Toimintakate ilmoittaa, paljonko käytötalouden kuluista jää katettavaksi verotuloilla ja valtionosuuksilla. Vuoden 2020 tilinpäätöksen mukaan kunnan toimintakate parani edellisvuoden tasosta. Toimintakate oli noin -10,5 milj. euroa, kun edellisvuonna se oli noin -10,9 milj. euroa.

Tilinpäätöksen mukaan toimintakatteen positiivisen kehityksen keskeisimpänä syynä on perusterveydenhuollon ja sosiaalitoimen menot. Pohjois-Satakunnan peruspalvelukuntayhtymän (PoSa) laskutus laski vuotta 2010 edeltävälle tasolle eli 3,93 milj. euroon, kun se vuonna 2019 oli 4,6 milj. euroa. Lasku oli 14,5 %.

Verotulot pienenivät edellisvuodesta. Verotulojen kertymä n. 6,07 milj. euroa (2019 kertymä oli 6,13 milj. euroa). Tilikaudella osuus yhteisöverojen tuotosta kasvoi hieman, mutta kiinteistöveroja kertyi vähemmän.

Valtionosuuksia kertyi kokonaisuutena enemmän kuin edellisvuonna, mikä oli kaikille kunnille tyypillistä koronavuonna valtion tukieissa niitä avokätisesti. Kunnan peruspalvelujen valtionosuus kuitenkin laski merkittävästi. Valtionosuuksien kertymä yhteensä vuonna 2020 oli yhteensä 5,78 milj. euroa (5,43 milj. euroa vuonna 2019). Valtionosuuksien muodossa kunnalle maksettu verotulomenetyksen kompensatio oli tilikaudella 1,2 milj. euroa. Ilman sitä kunta olisi tehnyt alijäämäisen tilikauden tuloksen.

Vuosikate osoittaa kunnan tulorahoituksen, joka jää käytettäväksi investointeihin, sijoitukseen ja lainanlyhennyksiin. Perusoletus on, että mikäli vuosikate on siitä vähennettävien poistojen suuruinen, tulorahoitus on riittävä. Vuonna 2020 vuosikate asukasta kohden oli 1,36 milj. euroa mikä kattoi poistot. Tällä tunnusluvulla tarkasteltuna tulorahoitus oli riittävä vuonna 2020.

Kunnan osalta asukasta kohden laskettu **lainakanta** laski edellisvuodesta. Konsernin osalta lainakanta sen sijaan kasvoi. Velkamäärää tulee tarkastella kokonaisuutena huomioiden myös vuokra- ja leasingvastuut.

Toiminnan ja investointien rahavirta on tunnusluku, jonka positiivinen (ylijäämäinen) määrä ilmaisee sen, kuinka paljon rahavirrasta jää nettoantolainaukseen, lainojen lyhennyksiin ja kassan vahvistamiseen ja negatiivinen (alijäämäinen) määrä ilmaisee sen, että menoja joudutaan kattamaan joko olemassa olevia kassavaroja vähentämällä taikka ottamalla lisää

lainaa. toiminnan ja investointien rahavirta oli kunnassa päättyneellä tilikaudella plusmerkkinen, n. 1,1 milj. euroa. Konsernissa tunnusluku oli 1,2. milj. euroa.

Talousarvio laadittiin alun perin 365 tuhatta euroa alijäämäiseksi. Tilinpäätöksen mukaan kunnan vuoden 2020 tuloslaskelma osoittaa 1 018 480,53 euroa ylijäämää. Konsernissa ylijäämää syntyi 1 061 172,69 euroa.

Tilikauden ylijäämä (alijäämä) kirjataan taseeseen ylijäämäksi (alijäämäksi). Kunnalla on nyt taseessaan ylijäämää n. 180,7 tuhatta euroa, mutta konsernilla edelleen 738,6 tuhatta euroa kertynyttä alijäämää.

Investoinnit toteutuivat alle talousarviomäärärahojen. Muutetussa talousarviossa investointeihin oli varattu 0,253 milj. euroa, kun toteuma oli 0,229 milj. euroa.

Tilinpäätöksestä muodostui ylijäämäinen. Koronavuosi tyypillisesti ”helpotti” kaikkien kuntien taloutta valtion tukiessa niitä avokätisesti. Kunnan on varauduttava tiukkaan menokuriin jatkossa, koska valtion tukitoimissa saattaa tulevaisuudessa tapahtua merkittäviäkin leikkauksia.

Tilinpäätöksessä kerrotusti kuluvana vuonna voimassa olevan taloussuunnitelman (2021–2023) mukaan taseessa olevia alijäämiä ei saada katettua suunnitelmakauden loppuun mennessä. **Tarkastuslautakunta esittää valtuuston päätettäväksi, että kunnanhallitus laatii uudistuneiden kriisikuntakriteerien valossa Jämijärveä koskevat tunnusluvut, jotka tulevat voimaan vuonna 2022 ja esittää ne valtuustolle.** Ko. vuoden uudistuneet kriteerit lasketaan tilikausista 2020-2021.

Jämijärven keskustaan rakennetaan vanhan keskuskoulun tilalle keskus, johon tulevat ainakin kaikki kunnan varhaiskasvatuksen ja peruskoulun toiminnot. Investointi tulee kasvattamaan velkamäärää.

Kuntalaisen kannalta ei ole merkitystä sillä, onko velka tai muu tulevaisuudessa erääntyvä euromääräinen vastuu, kuten vuokra- ja leasingvastuu, kunnan vai konsernin taseessa, koska yksittäinen jämjärveläinen maksaa verojen ja palvelumaksujen muodossa koko konsernin velat. Kunnassa velat ja vastuut olivat vuoden lopussa 2 874 euroa per asukas, ja konsernissa jopa 4 239. Asukasmäärä pienenee, ja tämä kehitys aiheuttaa kunnan taloudelle riskin myös jatkossa.

4. Valtuuston asettamien vuositavoitteiden toteutumisen arviointi

Tarkastuslautakunnan lakisääteinen tehtävä on arvioida, miten valtuuston asettamat toiminnalliset vuositavoitteet ovat kunnassa ja kuntakonsernissa toteutuneet. Arviointi tehdään tilinpäätöstietojen pohjalta.

Tarkastuslautakunta osoittaa seuraavissa taulukoissa oman näkemyksensä siitä, miten tavoite on toteutunut. **Jos tavoitteen asettelu, tavoitetila, tavoitteen muotoilu tai toteutumisesta raportointi on epäselvä, toteumaa ei ole voitu arvioida.** Vuositavoitteista on käytetty nimitystä ”kriittiset menestystekijät”, mutta osaan taulukoista on poimittu sen sijaan tavoitteen ”mittari”, jos se on ollut enemmän vuositavoitetta kuvaava tai konkreettisempi.

Kunnanhallitus

Sosiaali- ja terveystalouden kustannuskehitys (sosiaali- ja terveystaloudet)	Toteutui
Lähipalvelujen käyttömäärä ja saatavilla olevat palvelut (sosiaali- ja terveystaloudet)	Ei voida arvioida
Pysytään talousarviossa, ei menomäärärahojen ylityksiä (yleishallinto)	Toteutui
Määrärahat riittävät lakisääteisiin palveluihin (yleishallinto)	Toteutui
Sairauspoissaolojen määrä on alle valtakunnallisen keskiarvon (yleishallinto)	Toteutui
Kehityskeskustelut pidetään koko henkilöstölle kerran vuodessa (yleishallinto)	Ei toteutunut
Tehtävänimikkeet on käyty läpi ja päivitetty (yleishallinto)	Toteutui
Uusi hallintosääntö on hyväksytty ja käytössä (yleishallinto)	Toteutui
Toteutuneiden palkkatukijaksojen määrä (yleishallinto)	Ei voida arvioida
Toteutuneiden nuorten kesätyöjaksojen määrä (yleishallinto)	Ei voida arvioida
Kuntajohdon ja yrittäjäjärjestön/yrittäjäkentän tapaamisten määrä (elinkeinotoimi)	Ei voida arvioida
Kuntajohdon yritysvierailujen määrä (elinkeinotoimi)	Ei toteutunut
Uusien yritysten määrä (elinkeinotoimi)	Ei voida arvioida
Yrityspalvelujen käyttäjämäärä (elinkeinotoimi)	Toteutui

Tarkastuslautakunta ei voi arvioida niitä tavoitteita, joissa mittarina on lukumäärä. Lukumäärä ei kerro tavoitteen tarkoituksenmukaisuudesta mitään. Nämä tavoitteet olisi tarkoituksenmukaisempaa valmistella valtuuston päätettäväksi siten, että lukumäärälle asetetaan

tavoitteellinen raja-arvo, joka on riittävän kunnianhimoinen. Tarkastuslautakunta myös huomauttaa, että uusien yritysten perustamisen rinnalla tulisi osoittaa lopettaneiden yritysten määrä ja tarkastella näin ollen yritysten nettokehitystä. Se kertoo kunnan elinvoimasta enemmän.

Sivistystoimi

Kaikki keväällä 2020 perusopetuksen päättävät oppilaat pääsevät tavoittelemiinsa jatko-opintopaikkoihin (koulutoimi)	Toteutui
Lasten liikunnallisuuden lisäämisen myötä hyvinvointi, jaksaminen ja suorituskyky paranee (koulutoimi)	Toteutui
Osallistutaan ja vaikutetaan kouluhankkeeseen (koulutoimi)	Toteutui osittain
Kouluyhteistyö: Pyritään järjestämään opastus, kirjastokäynti tai kirjavinkkaus kolmelle luokka-asteelle vuoden aikana. Aloitetaan ”kirjastopolun” suunnittelu. (kirjastotoimi)	Ei voida arvioida
Kokoelmatyö: Tavoitteena on monipuolinen, uusiutuva ja asiakkaita kiinnostava kokoelma. Pyritään poistamaan hankintoja enemmän aikuisten tieto- ja kaunokirjallisuutta, jotta hyllyihin saadaan tilaa. (kirjastotoimi)	Ei voida arvioida
Kirjastossa järjestetään näyttelyitä ja tapahtumia. (kirjastotoimi)	Toteutui
Päivähoitopaikkojen riittävyyden takaaminen sekä hoitoaikojen kysyntään vastaaminen. (varhaiskasvatus)	Toteutui
Yksityisen perhepäivähoidon tukemista jatketaan kuntalisällä ja varhaiskasvatustuksen tuella. (varhaiskasvatus)	Ei voida arvioida
Yhteistyö Pääskyn päiväkodin ja toimipisteiden välillä mm. loma-aikojen ja henkilökunnan liikuttavuuden osalta sekä helpottamaan siirtymävaiheita (varhaiskasvatus)	Ei voida arvioida
Varhaiskasvatuksen erityisopettajan palveluiden tarjoaminen kaikille varhaiskasvatuksessa ja esiopetuksessa oleville. Yhteistyötä siirtymävaiheessa tehdään perusopetuksen kanssa. (varhaiskasvatus)	Ei voida arvioida
Esiopetuksen tiloissa järjestetty avointa kerhoa alle kouluikäisille, jotka eivät ole kunnan järjestämässä tai tukemassa varhaiskasvatuksessa. Tilannetta tarkastellaan jatkon osalta vuoden 2020 syksyllä. (varhaiskasvatus) (varhaiskasvatus)	Ei voida arvioida
Varhaiskasvatus mukana Opetushallituksen LOISTO-hankkeessa (varhaiskasvatus)	Ei voida arvioida
Varhainen puuttuminen (varhaiskasvatus)	Ei voida arvioida

Kouluvalmiuden edistäminen (varhaiskasvatus)	Ei voida arvioida
Yhteistyö varhaiskasvatuksen, esiopetuksen ja perusopetuksen välillä (varhaiskasvatus)	Ei voida arvioida

Tavoitteiden toteumat tulee raportoida tilinpäätöksessä niin, että ne ovat yksiselitteisesti todettavissa, toteutuiko tavoite vai ei. Varhaiskasvatuksen raportointia on haastavaa tulkita, joten osa tavoitteidentoteumista on jätetty arvioimatta. Varhaiskasvatuksen kriittisissä menestystekijöissä (=vuositavoitteissa) on myös mukana toimintaa kuvaavaa tai vanhentunutta tietoa, joiden toteumaa ei ole mielekästä arvioida. Osasta tavoitteita ei ole raportoitu tilinpäätöksessä lainkaan. **Tarkastuslautakunta kysyy kunnanhallitukselta, miten varhaisella puuttumisella on tavoiteltu ja miten siinä on edistytty? Miten kouluvalmiutta on tilikaudella edistetty?**

Päivähoitopaikkojen riittävyyden takaaminen sekä hoitoaikojen kysyntään vastaaminen oli yksi valtuuston asettama vuositavoite. Tilinpäätöksessä tavoite on arvioitu toteutuneeksi. Tarkastuslautakunnan käsitys tilanteesta on asukkaiden palautteiden perusteella hieman eri suuntainen. **Tarkastuslautakunta pyytää kunnanhallitukselta selvitystä siitä, paljonko varhaiskasvatukseen on tullut hakemuksia ja missä ajassa hoitopaikka on voitu antaa.** Kuntaan muuttaville on myös pystyttävä tarjoamaan paikka.

Vapaa-aikalautakunnan tavoitteet ovat sanallista perustoiminnan kuvailua, joten alle on koottu vain talousarvion 2020 sivulla 22 olevat numeroidut kohdat, jotka on tulkittu vuositavoitteiksi. Yhdenkään alla olevan tavoitteen toteumaa ei ole raportoitu tilinpäätöksessä. **Tarkastuslautakunta kysyy kunnanhallitukselta, miten lautakunnan alaisessa toiminnassa harrastemahdollisuuksia ja hyvinvointia lisättiin? Mitä joustavilla palveluilla on tarkoitettu ja miten palveluita kehitettiin? Miten ikäihmisiä aktivoitiin? Millaista oli kolmannen sektorin yhteistyö? Kasvoiko lähiliikuntapaikkojen kävijämäärä ja millä sitä mitattiin?**

Kuntalaisten harrastemahdollisuuksien ja hyvinvoinnin lisääminen.	Ei voitu arvioida
Joustavat palvelut.	Ei voitu arvioida
Ikäihmisten aktivoiminen.	Ei voitu arvioida
Yhteistyö kolmannen sektorin kanssa, tukitoimilla.	Ei voitu arvioida
Lähiliikuntapaikkojen käyttäjäkunnan lisääminen.	Ei voitu arvioida

Tekninen toimi

Kiinteistöstrategian toimeenpano	Ei toteutunut
Kuntakonserniin kuuluvien kiinteistöjen taloudellinen tilanne kohentuu	Toteutui osittain
Nopea ja joustava asiakaspalvelu	Toteutui
Kunnan elinvoimaisuuden vahvistaminen teknisten palveluiden keinoin	Toteutui osittain
(Mittari: kokonaismenot €/ asukas 60,52) (tekninen toimi)	Ei toteutunut
Kiinteistöjen kunnossapidosta huolehtiminen tehokkaasti, suunnitelmallisesti ja kustannustietoisesti (tavoitteelle on suoritettavissa) (kiinteistötoimi)	Toteutui osittain
Rakennusten energiakulutusten seuranta ja energiakulutukseen herkkä puuttuminen (kiinteistötoimi)	Toteutui
Maa- ja metsätilat, kokonaismenot 23,59 euroa/ hehtaari	Toteutui
Maa- ja metsätilat, nettotulot 7,45 euroa / hehtaari	Toteutui
Lainhuudatus ja lohkominen 0 euroa / asukas	Toteutui
Yksityisteiden talvihoito (auraus ja hiekoitus) uusien hoitosopimusten mukaisesti valtuuston hyväksymän määrärahan puitteissa (Liikenneväylät ja yleiset alueet)	Toteutui
Pajunevan yksityistien perusparannus (investointi).	Toteutui
Kaikkien kiinteistöjen liittäminen järjestetyn jätehuollon piiriin. Jätehuollosta perittävien maksujen saattaminen kuluja vastaavaksi. (jätehuolto)	Ei toteutunut
Toteutuskelpoiset kaavat (kaavoitus ja mittaus)	Ei voida arvioida
Rantaosayleiskaavan laadinta käynnissä (kaavoitus ja mittaus)	Toteutui
Rakennusvalvonnan nopea ja joustava prosessi ennakkoneuvonnasta loppu-tarkastukseen (rakennusvalvonta)	Toteutui
Turvallisen, terveellisen ja viihtyisän asuinympäristön luominen ja rakennus-suunnittelun tason korottaminen (rakennusvalvonta)	Toteutui osittain
Maankäytön suunnitteluun vaikuttaminen (rakennusvalvonta)	Toteutui
Rakennusten ja ympäristön kunnossapitoon panostaminen (rakennusvalvonta)	Ei toteutunut
Rakennusjärjestyksen päivittäminen ajantasaiseksi (rakennusvalvonta)	Ei toteutunut

Viemärlaitos

Toimintavarmuuden turvaaminen	Toteutui
Lupaehtojen noudattaminen	Toteutui
Viemäriverkoston osittainen uusiminen.	Toteutui

Teknisen toimen vuositavoitteiden toteumat oli paremmin arvioitavissa tilinpäätöksen pohjalta. Iso osa tavoitteista myös toteutui. Toteutuskelpoisista kaavoista tarkastuslautakunta toteaa, että toteutumisen tulisi olla itsestään selvyyttä ilman sen asettamista valtuustotason tavoitteeksi.

Yhteenveto tavoitteiden toteutumisesta

	Tavoitteiden lkm	Toteutui	Toteutui osittain	Ei toteutunut	Ei voitu arvioida
Kunnanhallitus	14	7	-	2	5
Sivistystoimi	20	4	1	-	15
Tekninen toimi	23	13	4	5	1
Yhteensä	57	24	5	7	21

Tarkastuslautakunta toteaa, että koronavuoden aikana on mahdollisesti moni tavoite jäänyt saavuttamatta, koska tilivelvolliset eivät ole kaikilta osin voineet itse vaikuttaa tavoitteen toteutumiseen. Ongelmallisempaa on kuitenkin se, ettei tilinpäätöksestä pysty kaikilta osin tulkitsemaan, onko tavoite toteutunut vai ei. Tavoiteasetanta ja toteutumisesta raportointi ei ole yhteismitallista eri toimijoiden välillä.

Tarkastuslautakunta toteaa, että kunnanhallituksen on valmisteltava vuositavoitteet niin konkreettiseen muotoon, että niiden toteutuminen voidaan yksiselitteisesti todeta tilinpäätöksessä. Tavoitteiden tulee olla haluttua asiaa vuoden lopussa kuvaavia. Tilinpäätöksessä tavoitteen toteutumisen raportointi tulee myös kohdistaa alkuperäisen tavoitteen kohdalle. Kun tavoiteasetannan prosessi on kunnossa, voidaan toimia tuloksellisemmin.

Tarkastuslautakunta muistuttaa tilivelvollisia, että tilinpäätös on kunnan käyntikortti.

5. Konserniyhteisöjen vuositavoitteiden toteutumisen arviointi

Jämin Hiihtotunneli Oy:n operatiiviseen toimintaan ulkoistettiin tilikaudella. Talousarviossa asetettiin tavoite hiihtotunnelin toiminnallisen ja taloudellisen tilanteen tervehtymisestä. Yhtiön tuloksen kerrotaan olevan parempi kuin edellisvuonna, mutta tilikauden tuloista ei ole kerrottu.

Tilinpäätöksen mukaan yhtiön toiminta on tappiollista ja aiheuttaa omistajalleen alijäämää tulevaisuudessa. Jämijärven kuntastrategian mukaan Jämin alueen kehittäminen on yksi kunnan strategisista tavoitteista. Suhteessa siihen yhtiön toiminnan jatkaminen on vaikutuksiltaan merkittävä asia. Toiminnan keskeyttäminen jättäisi kunnalle merkittävät tuloslaskelmaan vaikuttavat menoerät ilman toiminnan jatkamisen hyötyjä.

Vuokrataloyhtiöille asetettiin tavoite talouden tervehtymisestä. **As Oy Jämijärven Avennonrannan** käyttöaste on 100 %:n tuntumassa ja tuloslaskelma on positiivinen yhtiön tuloslaskelmaan kirjatuista poistoista huolimatta. **Kiinteistö Oy Jäminsadossa** tilinpäätös on myös voitollinen. Käyttöaste on heikko, noin 50 %.

Valtuuston tulee päättää kunnan ja kuntakonsernin toiminnan ja talouden keskeisistä tavoitteista sekä omistajaohjauksen periaatteista ja konserniohjeesta (KuntaL 14 §). Valtuusto asettaa strategiset tavoitteet kuntakonsernissa samaan tapaan kuin se määrittelee ne kunnassa. Tavoitteilla ohjataan konsernijohtoa, kuntaa eri yhteisöissä edustavia henkilöitä sekä tytäryhteisöjä. Omistajaohjauksella on huolehdittava siitä, että kunnan tytäryhteisön toiminnassa otetaan huomioon kuntakonsernin kokonaisuus.

Tarkastuslautakunta toteaa, että kunnanhallituksen tulisi valmistella kaikille määräysvallassa oleville yhtiöille konkreettiset vuositavoitteet.

Tarkastuslautakunta pyytää hallitusta myös raportoimaan valtuustolle, millaista tuloista yhtiöt tekevät.

Tarkastuslautakunta kiittää valtuustokauden mittaisesta, päättyvästä työstään ja toivottaa tulevalle tarkastuslautakunnalle onnea ja menestystä vaativaan tehtäväänsä.

Erityiskiitokset lautakunta haluaa osoittaa koko kunnan henkilöstölle. Päättynyt vuosi on ollut haasteellinen maailman yllättäessä koronaviruksella, mutta olemme vuoden aikana oppineet paljon sellais-takin, josta voimme hyödyntää parhaat käytänteet jatkossa.

1. Arviointikertomuksen hyväksyminen

Jämijärvellä 10.5.2021

Josefiina Koivunen
varapuheenjohtaja

Leena Koivunen
jäsen

Marjatta Hyttinen
varajäsen